

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél iven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és hirdetési díjak küldendők. ::

Nehéz időkben.

Nehéz időket élünk, csapás csapás után nehezedik reánk. Harmadéve a széltölcser, a tornadó pusztított. Tavaly a vizek áradtak reánk és a vértelen háború szívta el erőnket. Az idén az időjárás szélsőségei örvényelnek körül, a hosszan tartó szárazság után egymásután következő fellegszakadások és a rothasztó nedvesség.

E mellett folyvást tart a gazdasági válság s a népnek napról-napra növekvő nyomorúsága.

Igazán itt az ideje magunkba szállani és Istenhez térni.

Itt az ideje magunkba szállani és elismerni, hogy állami-, köz- és magán berendezkedésünkben nem használtuk eddig Isten legnagyobb ajándékát a józan észet s nem arra törekedtünk, hogy itt egy boldog, művelt országot teremtsünk, hanem csak arra, hogy a hatalmat keressük. Földünk gazdag volna a természettől és mi hagyjuk elszegényedni.

Folyamszabályozási rendszerünk olyan, hogy legfőbb folyamunk a Duna 9.000.000 köbméter gazdag iszapot sodor magával a Fekete tengerbe.

Ennyivel lesz szegényebb, soványabb, kilúgozottabb a magyar föld, ennyivel lesz sekélyebb a tenger és gazdagabb Románia.

S ahogy bánunk el a földdel, úgy bánunk el az emberekkel is.

Azokat is kikényszerítjük Romániába, Németországba és Amerikába.

Valami pokoli túlfeszültség vett erőt lelkeinken, hogy csak gyűlölni, utálni, üldözni tudjuk egymást s nem takargatni, védeni és óvni, amint pedig az kötelességünk volna, egyúttal boldogulásunk, menekvésünk és szabaddításunk is.

Most, midőn a legnagyobb elhagyatottság-

nak napjait éljük, most midőn a természet is elhagyott, most, midőn leginkább szükségünk volna a nagytehetségű, szerető szívű, Istenelke által vezérelt, szabadításra kész és képes lelkekre, most lett eszményképünk a magát is menteni képtelen szószátyár erőtelenség, vagy az önmagát is emésztő nyers erőszakosság.

Megvert az Isten minket mind a két kezével. Meg, mert elhagytuk az ő útait és eltértünk az ő ösvényeitől.

Anélkül, hogy okosokká lettünk volna, elhagytuk az alázatosságot és a hitet. És anélkül, hogy gazdagabbak lettünk volna, megszűntünk embertársainkkal, a közszel gondolni.

Mindenki csak magának takar, még a leglármásabb keresztyén is csak a maga lelki üdvösségével törődik.

Üresednek a templomok, nem adnak életrevaló tudományt az iskolák. Elvadul a közélet. Leromlanak az emberek. Mint az üldözések korában, magánházakba, félreeső helyekre vonul vagy rendkívüli alkalmakat keres s a piacra áll ki a vallásosság.

Itt az ideje az Istenhez térni, s ehelyett az önző, öntelt, lármás vallástalanság, e helyett a külső egyházi és állami formalizmus helyett valami mélyebb, igazabb, szeretőszívűbb vallásosságot, mélyebb, igazabb, szeretőszívűbb megismerést keresni. És ilyet találunk a Megváltónál, ki a mi fejünk, ilyet találunk az evangéliumi egyházban, melynek tagjai vagyunk, s ilyen igazabb, okosabb megismerést, ilyen igazabb, mélyebb, szeretőszívűbb hitet kell nekünk magunknak is szívünkbe venni, általa boldogabbak lenni és másokat is boldogokká tenni.

Most egyelőre elég, ha a csapások, veszedelmek idején vigasztalni és fentartani tudjuk őket.

Magyar református lelkészek, a néppel együtt nyomorgó prófétái a magyarságnak, ne

hagyjátok el a szerencsétleneket és vigasztaljátok őket.

De ne csak vigasztaljátok őket, hanem ahogy lehet, segítsetek is rajtuk. Segítsetek tanítással. Elérkezett a kényszerű lemondásnak, az okos takarékoságnak ideje és beállott a létező javak felhasználásának, megbecsülésének a szüksége. De megvan a lehetősége annak is, hogy Isten után a természettől még új javakat is vehessünk. Mindaddig, míg eső léssen, aratás is léssen. Csak reményt veszteni és elcsüggedni nem szabad. A másokkal való jótékonyásra is most a legjobb alkalom. Ebben is elől menjünk, példát mutassunk és jótévedőket keressünk.

A csapások Istenhez térítenek. A nyomorúságok hajlandóbbá teszik szívünket az ige befogadására. A legszomorúbb alkalom arra, hogy Istenfiúságra törekedjünk, de nem a legrosszabb. Az volna a veszedelem, ha a próféták hite most megrendülne, szavuk megesenedednék s a templom nem tudná befogadni, aki hajlékát vesztette, az ige kárpótolni, aki vagyonát siratja. Ez volna aztán az igazi csapás. De erről nincs szó. Itélet időket élünk. Csapás csapás után zúdul reánk. De hitünk megmaradt s mennél erősebben dördül felettünk az ég is meg a vihar, annál inkább hangzik szívünkben a szózat: vigasztaljátok az én népemet. Nosza vigasztaljátok tehát.

Vándor.

Esperesi beköszöntő beszéd.

Tartotta pálóczy Czinke István, a gömöri ref. egyházmegye 1914. jun. 18-iki diszközgyűlésén.¹

A megváltó tanítványai a nép közül, a vidékről tértek vissza a Mesterhez. S a Mester azt kérdezte tőlük: Mit mond rólam a nép? Engemet, embernek fiát, kinek gondolnak, kinek tartanak az emberek? Ki Illyésnek, ki Jánosnak, ki Jeremiásnak, mondták a tanítványok. És ti? — kérdi az Úr: Te vagy a Krisztus, az élő Isten fia! — kiált fel lelke igaz meggyőződéséből Péter, a kőszikla hitű tanítvány. Te pedig boldog ember vagy a te nagy hitedért, — szólott neki az Úr. És én neked adom a mennyország kulcsait.

¹ Jelen szép cikket érdekességénél fogva, szíves-örömmel közöljük. Szerk.

A mennyország kulcsa tehát a Krisztusról való vallástétel, a benne való hit, az ő isteni küldetéséről való mélységes meggyőződés.

Ez a protestantizmus alapvető principiuma is, ez a zászlóhordozója a lelkiismereti szabadságnak, a legszentebb egyéni meggyőződésnek, soha ki nem apadó forrása az üdvösségnek, az öntudatos kötelességteljesítésnek, a Krisztusban megszentelődött életnek.

Ezt a krisztusi erőforrást kezdi oltogatni bennünk a világnak lelke. A hamis bölcselkedés szele le akarja fűjni a napot ez égről s a nagy igyekezetnek az lesz a vége, hogy csak a felhőt veri széjjel s a nap még tündöklőbben fog ragyogni. A múlandó harcra kelt az örökkévalóval s a harc kimenetele nem lehet kétséges. Csak idő kérdése.

Most azonban az a szél még borulatot ver felénk, pedig a napfényre — nekünk világosságra hivatott lelkeknek életszükségünk van.

De hiszen a mennyország kulcsa ott van keze-tekben, csak egy bátor vallástétel kell hozzá, hogy az üdvösség megnyíljen számotokra.

Ah, de mit tegyünk, mikor a kiáltó szó is meg-erőtlenedett. Mikor, nem is olyan régen, még őrálló helyeken is oltogatni kezdték az élő Isten fiában való hitet. Emlékezzetek csak vissza boldog ifjúságunk arany reggelére, kedves lelkészársaim, kik velem egyidőtájt hallgattátok az írásokat és vértézgettétek magatokat szent hivatástokra. Óh mennyit sírtam én akkor! Hogy emésztődött a lelkem búsult gerje-kezésében, akár a zsoltáríró királyé, mikor csúfolódva azt kérdezték tőle: hol vagyon a te Istened?

Az életnek kellett jönni a maga kemény öklével, az éveknél kellett vándormadarak módjára elszállani felettünk, fájdalmas csalódásával és a gondoknak, ezeknek a saskeselyűeknek, kellett körmükkel a szívünkbe vágnia, hogy újra felfakadjon lelkünkben a gyermekkori szent hagyomány, a péteri hitvallás: „Te vagy a Krisztus, az élő Isten fia! Kihez is mennék máshoz, örökéletnek beszéde van Tenálad!”

Ezzel a hittel vállalkozom arra s szinte erőmet meghaladó munkára, melyre elhívtatok, Testvéreim. Akik még nem ismernétek, vagy rosszul ismertek, azok majd munkaközben tapasztalni fogjátok, hogyha mutatni nem tudom is, ha kívülről nem látszik is, a szívem állandóan melegen buzog; hogy van egy jó tulajdonságom: mindig többet teszek, mint amennyit

Református zsoltárok és imakönyvek

bárhon hirdetett áron a
legszebb kivitelben kaphatók

CSÁTHY FERENCZ
Debreczen legrégebbi
könyvkereskedésében.

Vidéki megrendelések gyorsan
és pontosan eszközöltetnek.

ígérek. Majd tapasztalni fogjátok, hogy én ugyan gyarlóságokkal teljes ember vagyok, de hívő ember vagyok. Éppen azért magamnak semmit sem követlek, de az én Uram hűséges szolgálatából viszont semmit sem engedhetek s az ő ügyeért még szigorúságra is képes vagyok, pedig bizony mondom nektek, hogy alapjában véve ez nem természetem. Különben a próféta tanácsa szerint igyekszem sáfárkodni közöttetek: „nem erővel, nem hatalommal, hanem az Úrnak lelke által”. Nem feljebbvalótok akarok lenni, hanem segítőtársatok.

Lelket kívánok tőletek is, hogy másokba is lelket önthessetek. Hogyha csak egy lépéssel is közelebb juthassatok korunk kettős nagy feladatához: a lelkeknek a Krisztushoz való visszahódításához és a társadalmi bajok, ama úgynevezett szociális nyomorúságok enyhítéséhez.

Szeretném, ha ebben a kimondhatatlanul áldásos munkában az iskolák is mellétek állnának. Mert az ő alapvető munkájuk nélkül a mi munkánk csak levegőre való építkezés. Az iskola segítő munkája nélkül elsorvad az egyház, elnémul a zoltár, pusztas lesz a templom s kiköltöznek a gyermeki és ifjúi szívekből a bethlehemi angyalok. Azok a szent hangok, amelyek alkonyra hajló életünk csendjében is megkondulnak szívünk rejtett mélységeiben, mint az elsúlyedt harangok: azok még gyermekkori édes visszagondolások, a régi kálvinista iskola boldog emlékei, szívünkbe rejtett kincsei. Hitünk még most is abból a fényből, abból a szent olajból táplálkozik, amelyet még gyermekkorunkban az iskolában magába vett, magába felszívott. Azért én a kálvinista iskolát halálig lelkemhez ölelem, a jó tanító munkáját még a pap munkájánál is többre értékelem, személyét minden tisztelettel és elismeréssel övezem s iskola és egyház között a régi lelki közösséget helyreállítani elsőrendű feladatommak ismerem.

De boldog volnék, ha ebben a szent munkában a presbiterek is egyek lennétek veletek. A presbiteriumról különben is az a régi álmom, hogy azt szorosabb kapcsolatba kellene hozni a gyülekezet lelki életével. Hogy ne csak az egyház vagyoni ügyeit intézze, hanem a papnak a lelkiélet mezején is igaz segítőtársa legyen. Mert néhai Révész Imre ítélete szerint, tartsa bár a presbiterium a gyülekezet gazdasági és pénzügyeit a legnagyobb rendben, sőt díszben és fényben, ha minden évben jó lelkiismerettel el

nem mondhatja magáról, hogy a gyülekezetben uralkodó bűnöket irtotta s a közerkölesiséget előmozdította, akkor magát igazi keresztyén kálvinista presbiteriumnak még koránt sem tartsa.

Mennyi szülei tiszteletlenség, mennyi iszákosság, mennyi megbízhatatlanság, mennyi templomkerülés, mennyi erkölcsi hanyatlás, ahol a presbiterium kimondhatatlan áldásos működést fejtene ki! Olyan régen álmodom én ezekről, de álmom a megvalósulástól — fájdalom — egyre messzebbre távozik.

Azt állítja egyik mély tudású és sok földet bejárt országos vezető emberünk (György Endre), hogy az egyház iránti lelkes odaadás a presbiteri rendszer természetéhez tartozik. E lelkesedés nélkül a presbiteri rendszer nem életre való. Pedig a lélek régi tüze mintha lohadozna. S míg más országokban a presbiteri rendszer virágzó egyházi életet terem még ott is, ahol a hívek anyagi gondokkal küzdenek s a kunyhókból a palotáig minden szív ablakában ott nyílik, ott pompázik az emberi lélek két legszebb virága, a vallásos érzés és a testvéri szeretet: addig nálunk legio léleknek üres az ablaka s az a szomorú látvány az, amely a lelki ékességeitől megfosztott népünket a világ minden más népétől megkülönbözteti.

Vegyetek azért lelket, sőt vegyetek szentlelket, testvéreim! Új feladatok várnak reátok kedves lelkipásztor és tanítótársaim, az új feladatokhoz új apostolok kellenek. De a régi hittel, a régi hűséggel és kimondjam-e? . . . Kimondom: egy kicsit több krisztusi szeretettel és több krisztusi alázatossággal, vagy mai nyelven: több szerénységgel.

S akkor gyönyörűség lesz nekem közöttetek vezerkedni, ameddig ahhoz Isten erőt és segédelmet ad.

A versenytől nem félek, sőt azt áldásosnak tartom. A támadásoktól még kevésbbé. A Bethesda tanát azok mozgatják meg. Az erőszakos támadások — Istennek hála — a művelődés hatása alatt és a Krisztus jobb megértése folytán, úgy is végöket járják. Csak elvi harcokról, világszemléletek összeütközéséről lehet szó ezután közöttünk különböző felekezetek és irányzatok között. Erre nézve pedig vallom én is a bölcs Gamáliellel: „Ha emberektől vagyon e tanács és dolog, úgy is semmivé leszén, de ha Istentől van, ti azt fel nem bonthatjátok, hogy ne láttassatok Isten ellen tanakodni. És én megvagyok győződve, hogy Istentől van. Ha tehát győzelemre érdekében harcolunk, nem Isten ellen, de Isten mellett tusakodunk.

KÉSZÍT:

minden a fényképészeti szakmába vágó művészi munkákat műtermen kívül is. ↔

Kozmann és Társa

fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme ↔ Debrecen, Piac-utca 44. szám. Ujfalussy-ház. ↔

FELVÉTELEK:

egész nap (vasár- és ünnepnapon is) minden időjárásban; művilágítás mellett este 7 óráig.
*

Csak össze kell szedni az erőnket. Csak zárt sorban gyülekezetek mellém testvéreim: te nep, ti lelkipásztorok, tanítók, gyülekezetek vénei, presbiteri, tanácsbírák, egyházi és világi renden levő munkatársaim és különösen te az érdem és böles tapasztalat kettős koronájával megkoronázott kedves elnöktársam, egyházmegyei gondnokom. Mert közöttünk immár nincsen próféta, aki nekünk az égből tüzet imádkozzék. A sokaságnak kell hát összefogni, a milliók lelkének összeölekezni s egymás lángjától tüzet fogni. Mert ebben rejlik a siker záloga: az erős meggyőződésű egyénekben, a hívő sokaságban, a hagyományos hírű kálvinista hajthatatlanságban.

Azoké a népeké a jövő, akiknek hitök öntudatos s akiknek fejlődését vallásuk nem akadályozza. Sőt az evangélium erőit állítja a szellemi és erkölesi tökéletesedés szolgálatába. A praedestináció vallása pedig egyenesen kötelez bennünket, hogy minden téren legjobbjainkat, legkiválóbbjainkat állítsuk csatasorba.

Sajnos, ez újabb időkben olyan jelenségekkel is találkozunk, amelyek a fejlődésnek azt a nemcsak egyházunk szelleméből, de az örök törvényszerűségből is, önként következő természetes rendjét meg akarják változtatni. Ezek azonban csak múltó jelenségek. A különben életerős szervezetnek valamely véletlen, vagy szándékos infectio folytán támadt lázas tünetei. El fognak múlni maguktól. Csak időszerint való kellemtelenséget okoznak, de semmi orvosi beavatkozást nem igényelnek. Az egyház egészséges szervezete önként kifogja forrni ezt a bajt, kitolja ezt a tövist a testéből.

Ezzel a jó reménységgel indulok útra. De útam kezdetén méltán merül fel a kérdés: Mi ad nekünk bátorságot ahhoz testvéreim, hogy újabb terheket engedjünk adni vállainkra és ha verejtékezve is, vigyük azt zúgolódás nélkül, erőnket megfeszítve — másokért, a közügyért, a sokszor hálátlan világért? Mi bír minket arra? Az a meggyőződés, mely emberfeletti erőt kölcsönzött Kálvin törekeny testének. Az a mélyes hit, mely börtönökön, ostromházakon, hajótöréseken keresztül ragadta magával Pált, a legnagyobb apostolt: hogy Isten rendelkezék velünk és nekünk menni kell, szolgálni a végső lehelletig, — ha ő úgy parancsolja.

Ugyan miért másért?

Avagy emberek elismeréséért, jó emlékezetünk fennmaradásáért érdemes-e egy lépést is tenni? Avagy az úgy van-e, mint a költő mondja:

„Holott a föld nékem nyugalmat ad,
Beültetik virággal hantomat
A hű felek;
A bokrát a harmatos virágnak
Kezők meglépi bokrétának...
Azután elfelejtenek.

Mindent és mindenkit elfelejtenek. A földi hatatlanságért nem érdemes az újunkat sem mozdítani. A kötelességeket annál magasabb szempontból kell tekinteni.

Semmit magunkért; mindent az Istenért! „Soli Deo gloria“, vallotta Kálvin.

A mi igazi emberi nagyságunk voltaképpen csak ott kezdődik, mikor fölismerjük a mindenható Isten nagyságát és a magunk kicsiségét. Ebből a kicsiségből kell nekünk fokról-fokra menve kiemelkedni Isten által s ő benne lenni naggyá. Az emberi lélek annál nagyobb lesz, minél közelebb jut Istenhez. A Himalájánál nagyobb egy sírdomb, az Oceánnál egy könnyecsepp. És minden világoknál nagyobb az ember, a vergődő, diadalmaskodó ember, a maga rejtelmivel és lehetőségeivel.

De legnagyobb mégis Jézus, mert benne Isten minden nagysága emberivé vált, tehát fokozódott — gazdaságban. S őt csodálni annyit tesz, mint megérezni az ő nagyságát és hozzá nőni. Nagyságát magunkon látjuk meg, midőn boldog meglepetéssel érezzük: ime az én szívem jó, bennem irgalom, áldozat, szeretet van; nekem könnyeim, látásaim, imádságaim és harcaim vannak. Csodálni őt annyi, mint meglátni benne az emberi élet boldog magaslatát s feléje szállva felszabadulni az álnagyságok, apró csodák, törpe hatalmak uralása alól. Az az ódon szent elv, hogy csak a csodálatos isteni, ime lassankint megfordul és új életigazság lesz: csak az isteni a csodálatos.

Erre a csodálatos magasságra helyezi az én lelkemet is az én hitem a Krisztusban, a predesztinációban, az ember rendeltetésében, az én Istenemben, akinek böles végzésén megnyugodni, az egyetlen igaz emberi bölcsesség. Kötelességeimnek a hit mennyei világosságától való körülsugárzása teszi azokat előttem szebbé, könnyebbnek látszóvá, sőt gyönyörűséggé s mondatja ki velem ez ünnepélyes órában azt a bátor nyilatkozatot: *programm ennyi lesz: amire megesküdtem, azt meg is tartom. Isten engem úgy segítjen! Amen.*

„Meteor“ szálloda Budapest
VII., Erzsébet-körút 6. szám.

120 kényelmesen berendezett szoba.
Légfűtés. — Liftszolgálat éjjel-nappal.
Fürdők. — Vacuum oleaner. — Összes
vidéki lapok. — Szobák 4 koronától.

Az egyházkerület tavaszi közgyűlése.

Az őszi közgyűlésen megállapított kamatkezelési rendszer a pénztári hivatalban alig sejtett s előszámlálhatatlan nehézséget és munkaszaporodást vont maga után. Mindezekről a pénztárnok részletes jelentést terjesztett a gazdasági tanács elé s vagy a rendszer megváltoztatását vagy újabb munkaerő alkalmazását kérte. Úgy a gazdasági tanács, mint az igazgatótanács javaslata értelmében a közgyűlés azzal a módosítással hagyta továbbra is érvényben a kamatláb-rendezés kérdésében hozott első határozatát, hogy az Osztrák-Magyar Bank kamatláb-változása a megszabott keretben nem a változást követő hónap első napján, hanem azonnal érinti s esetleg változtatja a kollégiumi s egyházkerületi pénztár kamatlábát is; a személyzet szaporítása a háznagyi állás esetleges megszüntetése rendjén van kilátásba helyezve, amikor úgy a háznagy, mint annak irnoka a pénztári hivatal szolgálatába lesznek beosztva.

A tiszadadai birtokon építkezést kellett végrehajtani, még pedig jelentékeny kiadással. A kölcsönből való építkezésbe úgy bele is jöttünk, hogy egyéb forrás hiányában kölcsönből lesz fedezve ez az építkezés is, amit több évre elosztva, az ingatlan jövedelme fog letörleszteni.

A kollégiumi gazdasági tanács a számvevő irnokának és a fűtőszolgáknak drágasági pótlékot utalványozott. A közgyűlés utasította a gazdasági tanácsot, hogy a költségvetésen kívül kiadásokat jövőre ne engedélyezzen.

A váratlan pénztárvizsgálatok eredményéről szóló jelentéseket a közgyűlés megnyugvással vette tudomásul.

Tudomásul vette a közgyűlés azt is, hogy a fűvészkert felügyelő tanárává dr. Radó Endre választott meg.

A hitel túllépések megakadályozására a kollé-

giumi gazdasági tanács erélyes határozatokat hozott, amelyeknek megtartását a közgyűlés elvárja.

Az egyetemi célokra szolgáló alapok s azok jövedelmeinek számbavétele alkalmával kimaradtak a felszabaduló tanári természetben való lakások, azoknak földjei és kaszálói. A közgyűlés a mintegy 9600 korona évi jövedelmet ígérő vagyonnak az illetékes helyre való beiktatását elrendelte.

A háznagyi hivatal 1912-12. tanévi I. és II. félévi számadásainak megvizsgálásáról s rendben találásáról annak megállapítása mellett vett megnyugtató tudomást a közgyűlés, hogy bizonyos téves állítással szemben a háznagyi hivatal pénztári naplója korrekt, hibátlan s abban kaparás vagy szabálytalan törlés nem volt található.

A Bocskay-egyetemi alapot pár évvel ezelőtt a közgyűlés a kollégiumi pénztárba helyezte át kezelésre. A konventi ide vonatkozó megállapodás után pedig az alapítványi összeget ismét vissza utalja az egyházkerületi pénztár kezelésébe.

Már korábban megemlékeztünk arról, hogy a debreceni egyházközség nem hajlandó a kollégiumi tanítóképző-intézettel kapcsolatos második (újabb) gyakorlóiskola tanszéki terhének viseléséhez hozzájárulni. De azért (amint szintén említettük már) nagy készséggel kiküldte a maga választó küldöttségi tagjait a gyakorlóiskolai tanító megválasztásának aktusára. A közgyűlés intézkedett, hogy a történelmi előzmények deríttessenek fel s eredményéről jelentés terjesztessék a közgyűlés elé.

A Szilágyi Károlyné-, Kalicza Ferenc-, Gelléri Szabó János-, Bagossy- és Bükk Géza-féle alapítólevelek ügyében az alapítványok sorsát előbb vivot intézkedések tétettek.

A Nagy András-alap alapító-levelét a közgyűlés még 1907-ben elküldte a konventhez. Azóta nem történt vele semmi. A közgyűlés a konventet megsürgette, hogy az alapító-levelét ügyét lássa el.

Különböző haszonbérleti szerződések jóváha-

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadseregszállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. 0000

ÁRJEGYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

gyása után a közgyűlés az akadémiai internátus növendékeinek a mosás díját (eddig ki-ki a maga belátása szerint mosatott) évi 20 koronában állapította meg; továbbá a fápintézeti díjakat a másként elviselhetetlen drágaság okozta folytonos deficit kikerülhetése céljából újólág módosította, olyanképpen, hogy az eddigi 60 koronás kedvezményes hely marad 60 koronásnak; a 120 koronást 140 koronára, a 160 koronást 200 koronára, a 240 koronás hely díját 300 koronára emelte. Az emelés mérsékeltnek mondható s el kell ismernünk, hogy még legmagasabb összegében is nagy kedvezmény a tanuló ifjakra, midőn havi 30 koronáért tisztességes reggelit, ebédet s vacsorát kapnak a kor kívánalma szerint életbe-
léptetett kiszolgálással.

A megfelelő jelentések alapján helyben hagyta a közgyűlés a kollégiumi pénztár 1913. évi számadását s a számadókat a szokott fentartás mellett a számadás terhe alól az igazgatótanács javaslata szerint a hű és buzgó munkálkodás elismerésének kijelentésével fölmentette. Egyidejűleg utasításul adta, hogy a fápintézeti pénztári csoportban a tagok díjairól szóló költségvetési tétel a tanszakok szerint tagolva állapíttassék meg.

Rendben találtván a kollégiumi pénztári hivatalnak a Szilágyi Mihály nevelő-intézeti számadása is; a számot adók felmentettek.

Megnyugtatóással értesült a közgyűlés az új gimnáziumi építés számadásának eredményéről. E szerint a cselekvő vagyoni erő 1.179,956 korona 39 fillér, a szenvedő állapot 21,293 korona 55 fillér. Az évi gyarapodás 146,426 korona 75 fillér.

Megerősítette a közgyűlés az egyetemi református hittudományi kar fentartásához adott hozzájárulásról szóló alapítólevelet.

A közgyűlés a theologiai docensnek az egyetem működése után való alkalmazása tárgyában úgy határozott, hogy a patrisztikai tanszék szervezése kérdésében az előmunkálatok fejlesztessenek tovább, addig

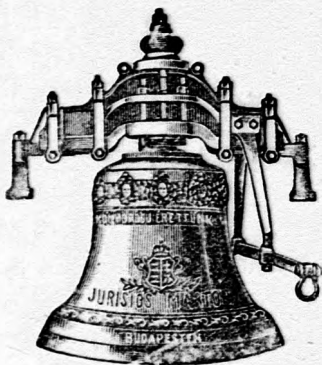
pedig *Erdős Károly* eddigi docenst 4000 korona javadalmazás mellett tovább kívánja foglalkoztatni.

Nagyszabású dolgozat került a közgyűlés asztalára az akadémiai tanszakok megszűnése folytán szükségessé vált szervezeti változtatások tárgyában. Külön nyomtatásban ki volt osztva a felső oktatási intézet és a tanári gyűlések új szervezését megállapító szabályzat tervezete. A szokatlan méretű és kiváló fontosságú munkálat tervezőjének mélyen járó szakértelméről, a nehéz helyzetben a legszerencsésebb megoldási módokat feltalálásában a legkényesebb igényeket is kielégítő invencióra mutató fényes tehetségéről mi sem tesz fényesebb tanúbizonyságot, mint az, hogy a terjedelmes munkálatot minden fórum, egész a közgyűlésig a magáévá tette. Valóban az átalakulással járó veszélyektől való aggodalom ezzel elnyugszik s biztató reménnyel néz a minden forradalmi zökkenés nélkül megvalósuló új helyzet elébe, melynek perspektívájában kellemes kép tárul elénk. A hatalmas munkálat megalkotója *dr. Kun Béla* akadémiai igazgató, s minden nagyítás nélkül a gondviselés keze működésének kell ismernünk, hogy erre a sok tekintetben válságosnak ígérkező évre ő állott az akadémiai igazgatás élén, kinck genialitása, csontunkból s vérünkéből való származása minden zökkenés nélkül kisímitotta az átmenet vonalait.

Az egyházkerület azt kérte a debreceni egyházközségtől, hogy az új egyetemhez református templomot építsen, addig pedig a nagytemplomot engedje át a tanév ünnepélyes megnyitásakor tartandó istentiszteletre. Az egyházközség a nagytemplomot átengedi ugyan a kért célra, de az egyetemi templomépítés kérdésében várakozó álláspontra helyezkedik, miután a kérdés még nincs megoldásra megérve.

Debrecen városa az egyetem megnyitása emlékére emlékművet készített. Ennek költségéhez a közgyűlés határozatából az egyházkerület is hozzájárul 500 korona erejéig.

Az egyetemi tanszékekre hirdetett pályázatokra

Elsőrendű haranggyár, szerel a kitűnő Pozdech-féle rendszer szerint, mely annak idején ő felsége a király által 2 aranykereszttel lett kitüntetve

Mesekönyvű i dítás, nem rezgetti az állványt, még kevésbé a tornyot. Csupán előnye van, hátránya nincsen. — Mérsékelt árak, szolid és szép kiállítás. — Kedvező fizetési feltételek. Alapítva 1868-ban. Feülmul minden eddigi szerelést. Telefon 77—51.

Jurisics Márton harangöntő- és harangfelszerelő-gyár
Budapest, Rózsa-utca 51—53.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát, u. m.: elsőrendű harangok szállítását, régi harangok átöntését, régi harangok átszerelését Pozdech-féle forgatható öntöttvas-koronára, esetleg forgatható kovásoltvas-koronára, kikopott csapok kicserélését stb. Készít fekvő és álló harangvas-állványokat jutányos áron. — Költségvetéssel szívesen szolgál. Jutányos árak, pontos és tisztességes kiszolgálás. — Kívánatra saját költségén utazik a helyszínére.

nyugdíjba való lépés következtében nem pályáztak akadémiánkról dr. Kovács Sándor, dr. Fiók Károly és Csiky Lajos. Tudomásul vették s a nyugdíjba menő tanárookra, nagy érdemeik elismerése mellett Isten áldását kívánták.

Nem olyan régen még úgy értesültünk s annak alapján lapunk is úgy adott hírt róla, hogy a *Gárdos-féle* nagy alapítvány jövedelme akadémiai internátusunké lesz. Csalódtunk. A vallás- és közoktatásügyi miniszter megállapította, hogy a nevezett alapítvány az új *állami* egyetemet, illetőleg annak internátusát illeti.

Java slat került a közgyűlés asztalára az akadémiai tanárok nyugdíjügyének méltányos rendezése tárgyában. A gazdasági tanács megbízott, hogy mutassa ki, hogy az egyetemhez az innen átmenő tanárok régi és új javadalma között mi a különbség? Az ügy csak azután lesz ellátható.

A közös tanárkar javaslatot terjesztett föl a néhai dr. Balogh Ferenc irodalmi hagyatéka tárgyában. A munkákat S. Szabó József rendezze sajtó alá s nyomassa ki 200 példányban. A tiszta jövedelem csatolassék a nagynevű tanár nevét viselő alapítványhoz.

A debreceni evangéliumi keresztyén diákegyesület alapszabályzata némi módosítás után végleges megerősítés céljából a belügyminiszteriumhoz lesz felterjesztve.

Az első éves hittanhallgatók a theologiai kar pártolása mellett azt kérték, hogy a szünidei debreceni templomi szolgálat teljesítése alól mentse fel őket a közgyűlés. A költséges beutazás s a folyamodók szerény anyagi helyzete indokolta tette, hogy a közgyűlés a kérelemnek helyet adjon.

A theologiai karnak azt a javaslatát, hogy ha a fősiskolai szénior a pályavégzés (július 1.) után következő szeptember hónapban az első lelkészképesítő vizsgát nem teszi le: a széniori ösztöndíj részére csupán egyházkerületi engedélyre legyen kiadható: a közgyűlés határozati erőre emelte.

Az akadémiai internátus növendékei részéről fizetendő díjakat a közgyűlés, illetékes javaslatok következtében így módosította: a 100 koronás díj 140 korona, a 200 koronás díj 260 korona, a 300 koro-

nás díj 380 korona, a 400 koronás 500 korona, az 500 koronás pedig 600 koronára emeltetik. Ezt a módosítást szükségessé tette a tápintézeti díjak emelése is, mivel az internátus intézménye szoros kapcsolatban van a tápintézetivel.

Görömbei Péter esperes indítványára a közgyűlés kimondja, hogy az egyetem létesítésére vonatkozó adatokat egybegyűjteti és kinyomatja. A munkálat előállításával küldöttséget bíz meg, melynek tagjai dr. Kun Béla, dr. Lencz Géza, dr. R. Kiss István, Dóczi Imre, Debrecen város egy küldöttje és Dicsőfi József lesznek.

A főgimnáziumról felterjesztett kimerítő jelentések: tárgybeosztásról, tankönyv változtatásról, dr. Nagy Zsigmond nyugdíjaztatásáról tudomásul vették, a dr. Nagy Zsigmond helyét helyettes tanár pótolja, a tanszék végleges betöltése 1915. évre marad. A dr. Nagy Zsigmond 24 éves közhasznú tanári működése megörökítettén, áldáskívánás mellett bocsátja el őt a közgyűlés.

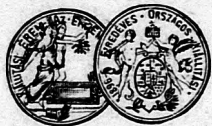
A gimnáziumi helyettes- és segédtanári állásoknak rendes állásokká való átszervezése akkorra marad, amikor az így előálló újabb teher hordozására fedezet lesz. Ugyanígy határozott a közgyűlés a gimnáziumi 2-ik ének-zenetanári állás szervezése kérdésében is.

Két gimnáziumi tanár a lelkeszi szolgálat terén eltöltött éveket korpótlék tekintetében beszámíttatni kéri. A közgyűlés nyomós oknál fogva nem volt abban a helyzetben, hogy a kívánságot teljesíthette volna. Alkalmilag azonban meghagyta, hogy a kollégiumi gazdasági tanács a korpótlék-jogosultság ügyét vegye revízió alá és a rendes tanárra nézve a szolgálati idő kezdetének tekintetbe vétele mellett állapítsa meg a korpótlékokat.

A tanítóképző-intézetéről is kimerítő jelentés terjesztetett fel a közgyűlés elé. Számot ad ebben dr. Veress István igazgató előadói munkálata rendjén a tanárkar a tanítás eddigi eredményéről, menetéről, a tanév első felében. Fel vannak sorolva a jelentésben a főbb mozzanatok, az igazgató személyében történt változás, tanárok és tantárgyaik. A gazdasági tárgyak

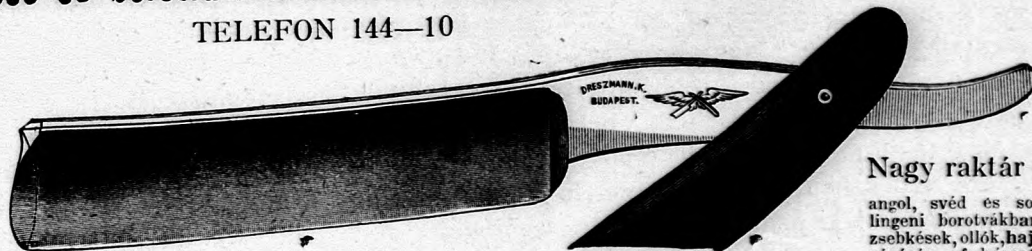
Dreszmann Károly késes és borotva műköszörüs Budapest, VII., Erzsébet-körut 22. sz.

TELEFON 144—10

Borotvák.

Legjobb minőségben, melyek a saját műhelyemben lesznek készörülve s hajszál élesre fenve. Angol borotva 5 kor., svéd 4 kor. és solingeni 3 kor. Gillette pengék készörülése 12 drb 1 kor. 50 fill., borotva készörülés 1-20—1-60 kor., hajvágó gép készörülése 1-20—1-60 kor. A készörülések a saját felügyeletem alatt történnek.

Nagy raktár

angol, svéd és solingeni borotvákban zsebkések, ollók, hajvágógép, fodrászat- és kertészeti cikkekben.

kérdésében (l. 710—912. egyházkerületi végzés) intézkedés még nem történt; a méhézzel való közvetlenebb foglalkozást lehetővé tette az, hogy a földművelési miniszterium értékes felszerelést s méhesaladokat ajándékozott. A méhes a kollégium tócskörtjében van felállítva. Megemlékezik továbbá a jelentés a gyógypedagógiai oktatásról, a gyakorlóiskoláról, az ifjúság egészségi (kedvező!) állapotáról, a kibocsátásokról, a tanulók létszámáról, a vallásos és erkölcsnevelésről, az önképzésről, a tanulmányi kirándulásról, adományokról, a tanfelügyelő látogatásáról, templomi szolgálatról stb. A terjedelmes jelentés minden vonatkozásban kedvező állapotról, örvendetes fejlődésről számol be. Természetes, hogy a közgyűlés nagy megnyugvással vette azokat tudomásul. Specifíce kényszerűségből a kibocsátási eljárást azonban továbbra is fentartotta, a tanítóképzési tanuló ifjúságnak a lényeges jövedelemmel járó temetésre járására vonatkozó megszüntetési javaslatot sem tartotta időszerűnek és így mellőzte azt.

Különböző igazgatótanácsi albizottsági jelentések kerültek sorra. Azonban tudósításunkat lapunk keretére s arra a körülményre való tekintetből, hogy egyházkerületi egyházi főjegyzőnk megfeszített szorgalommal dolgozott a jegyzőkönyv kéziratának nyomtatás alá való bocsátása körül, és így a speciálisabb részletek felől talán már egyidejűleg eredeti jegyzőkönyv olvasása útján szerezhet lelkészi karunk tudomást: tudósításunkat összébb vonjuk s csupán a Hegedüs-féle szerződés tárgyalásának s a pénzügyi bizottság javaslatainak ismertetésére szorítkozunk.

Emlékezetében állhat olvasóközönségünknek, hogy a Hegedüs és Sándor könyvkereskedő cég ellen az egyházközségi népkönyvtárak részére szolgáltatott művek ügye körül több rendbeli panaszt emeltek. Az őszi közgyűlés nem ment ugyan érdemileg bele a felsorolt sérelmek tárgyalásába, hanem egyelőre egyfelől felfüggesztette a nevezett célú könyvek folytatólagos kiszolgáltatását, másfelől pedig bizottságra bízta az ügy megvizsgálását. A vizsgálat eredményéről a könyvtári albizottság retortáján keresztül jött fel a jelentés. A könyvtári albizottság úgy látja, hogy két esetben igenis történt szerződésellenes eljárás, de azért azt javasolja, hogy annak eldöntése nélkül, ha vajjon történt-e szerződészegés: vétessek a szerződés revízió alá, ilyen módon kívánván megtalálni a békés kibontakozás módját. Ilyen irányban a nevezett céggel próbálkozások is történtek, de hát a cég úgy gondolja, hogy a béke feltételeit majd csak ő fogja az egyházkerületnek diktálni, s addig a revízió érdekében tárgyalni sem hajlandó, míg az egyházkerület ki nem mondja, hogy szerződészegést a cég nem követett el.

Jánosi Zoltán tanácsbíró emlékeztet arra, hogy

ennek a kérdésnek az őszi tárgyalásakor nem kívánja ezzel az üggyel részletesebben foglalkozni, mert neki, mint szerzőnek ez a cég kiadója. Most azonban úgy tartja, hogy ez a körülmény nem tilthatja el őt attól, hogy az ügghöz hozzászóljon. A bizottság a szerződészegést két pontban állapította meg, t. i. hogy egy ízben más művet adott, mint ami meg volt rendelve és hogy egy műnél 40 ívet fogott egy kötetbe. De mindkét eset indokolt. Más művet azért adott, mert a keresett mű elfogyott, a Koszorú-füzetek pedig 40 ívből állottak, így került egy kötetbe 40 ív. Javasolja, hogy a kérdés intéztessék el békésen. *Márk Endre* egyházkerületi ügyész is amellett van, hogy miután meggyőződése szerint szerződészegés nem állapítható meg: ezt mellőzve vegye az egyházkerület békés úton revízió alá a szerződést a céggel egyetértve. Ő aggódik, hogy ha perre kerül a dolog, nemcsak a pert veszti el a kerület, de oda kényszerül, hogy a szolgáltatások felfüggesztése miatt kárpótlást lesz kénytelen nyújtani a cégnek. Hosszadalmasan fejtegeti állásfoglalásának indokait s ajánlja a békés elintézés útját.

Soltész Elemér egyházmegyei képviselő már csak azért is felszólal, hogy a *cég út hallgató tagja* halljon más vélményt is. Az őszi felszólalása alkalmával a szerződészegést konkrét esetek felsorolásával bizonyította be. Ám, ha a közgyűlés is megállapítja a szerződészegést s ennek ellenére mégis a cég akarná békefeltételeket diktálni: micsoda sivár szerződés lehet az, mely az egyik szerződő felet, az egyházkerületet ilyen elképzelhetetlen módon kiszolgáltatja a másik fél önkényének? Az ügyésszel ellenkezőleg megállapítani kéri a szegést s azután revideálni a szerződés pontozatait.

Kiss Ferenc főjegyző a kérdésnek minden oldalú ismeretéről tanúskodó felszólalást tesz. Szerinte a vizsgáló bizottság jelentése (úgy látszik, ez nem épen azonos az albizottság jelentésével) minden kétséget kizárólag megállapította, hogy igenis, történt szerződészegés. Elfogyottnak jelentette a cég azt a művet, mely az ő jelentése előtt alig néhány hónappal újabb kiadásban jelent meg. A régi, igen is, elfogyott, de az új kiadás már megvolt. Hiszen a cég abban az ügyben a mű kiadójához nem is fordult. Az elfogyásról szóló állítása 1912 október 8-án kél, a mű pedig annak az évnek márciusában új kiadást ért. Hát nem történt-e itt szerződészegés? A bekötés körül is volt szerződészegés. Egy ízben 9 művet kötött egybe, majd 18 művet kettőbe. Egyes könyveit drágábban adta az egyházaknak, mint azt a könyvkereskedő árulta. A Koszorú egy kötete 62 ívet tartalmazott. Hat-hat mű volt egy darabba kötve, 43 íves tartalommal. Hát az ifjúság kezébe szánt könyvnek szabad-e ilyen vaskosnak lenni? Az állam is adat ki

ifjúsági könyvtár részére műveket, de ott 4 ívnél többet együvé kötni nem szabad. Lehet, hogy hiányos, hézagos a szerződés szövege. De a bíróság mit fog vizsgálni? A hézagos, homályos pontot kizárólag a Hegedűs és Társa cég javára fogja-e magyarázni? Nem inkább azt fogja-e keresni, hogy mit igényel az ifjúság kezébe adandó könyv, olvasmány minden irányú típusa? A szerződés egyoldalú ki van használva. Ez eléggé jellemző a cég üzleti eljárására. A névsorba felvette a maga kiadványait, azokat, amelyek a padláson heverték. Kimaradt partiárúkat vezetett be a jegyzékébe. M. típusokat akartunk adni, nem pedig reszliket. Ezeket nem akartuk az egyházak nyakába sózni. Hiszen be se volt ehez a nagyszabású üzlethez a cég rendezkedve s ő mégis bezaklatott az egyháztól hat évre való szállításokat. Ezt se biztosította neki a szerződés, mégis megtette. Sajnos, hogy ez a szerződés megkötöttetett ügyészi vélemény nélkül, megkötöttetett anélkül, hogy az egyházkerületi közgyűlésnek be lett volna mutatva. Mindezeknek ellenére hozzájárul ahhoz, hogy a szerződésszegés megállapítását függőben hagyva, kísérelje meg az elnökség a céggel a szerződésnek megfelelő revízióját.

Szavazásra bocsátatván a kérdés, amellet, hogy mondja ki a közgyűlés, hogy nem történt szerződésszegés, összesen 4-en (négyen) szavaztak, a nagy többség felkérte az elnökséget, hogy vegye revízió alá a szerződést s egyházaink jogos igényeinek megfelelően módosítva azt.

Az egyházkerületi pénzügyi bizottság javaslataiból, amelyeknek különben mindegyike elfogadtatott, a következőket említjük meg. A hittanhallgatók internátusi kedvezményeinek szaporítására 3 éven át a XXII. csoportt terhére egy korábbi határozatban engedélyezett 3400 K helyett évi 4900 K engedélyeztetett.

A tanítóképzőintézetnél tervezett magyar-németnyelvi tanszék rendes tanári illetménnyel való ellátása tárgyában az őszi gyűlés idején a költségvetéssel kapcsolatban tesz javaslatot a pénzügyi bizottság. Ugyanígy jár el a szatmárnémeti tanítónőképző intézetnél szükségelt új tanszék segélyezése kérdésében is.

Az ORLÉ elnökségének azzal a megkeresésével, hogy a lelkészek családi pótlékának céljára alap létesíttessék, azért nem foglalkozhatott ezúttal a bizottság, mert a két protestáns egyház közös bizottsága ezidőszerint épen a lelkészi fizetés kellő rendezése céljából az államsegély felemelését szorgalmazza.

A Fonciére Pesti biztosító intézet 1913. évi számadásáról szóló jelentés alapján megállapított, hogy az egyházkerületi pénztárt a díjbevétel 20%-a címén 7203 K 22 fillér, a tiszta haszon 50%-a címén 9972 K 70 fillér illeti.

Az egyházkerületi pénztár 1913. évi számadásából sajnosan állapította meg a pénzügyi bizottság, hogy az első csoport (közigazgatási pénztár) túlköltése s így vagyonapadása igen nagy. Ezt jórészt az útiköltségek s napidíjak számlái okozzák. Idevonatközzöl az őszi közgyűlés elé javaslat lesz terjesztve.

Igen jelentékeny összeget képez a kamathátralék (17,871 K 72 fillér). A pénztár és ügyész a sürgős beszédre utasítottatik.

A tankönyvtárnok utasított, hogy jövőre forgalmi kimutatásban a tankönyvek darabszáma után azok értékét is tüntesse fel.

Az egyházkerületi pénztár számadása rendbenlevőnek találtatván, a számot adók buzgó es eredményes munkásságuk elismerésével felmentettek.

A számadás felülvizsgálata alkalmával kitűnt, hogy egyházkerületi főgondnokunk gróf Degenfeld József úr ömértósága az 1913. év folyamában az egyházkerületi egyetemi alapot 263 K 36 fillér adománnyal gyarapította. Ezt a közgyűlés hálás köszönettel fogadta.

Az adásveteli, csereszerződések, kölesönvételek dolgai csak pénteken délután értek véget. A tárgysorozat néhány póttételen kívül 433 tételt foglalt magában. Bírósági ügy 32 darab volt. Bizony elremitő sok tárgy. Méltán adhattunk hálát Istennek, hogy mindezeknek a végére segített bennünket.

L. Annaeus Seneca Paulinushoz.

Az élet rövid voltáról.

Fordította: **Bareza József.**

Bevezetés.

Lucius Annaeus Seneca, a római császári korszak nagy bölcselője, e kis értekezését a Krisztus utáni 49. vagy 50. évben írta Paulinushoz, aki az állami gabonarakarok felügyelője s írónknak valószínűleg sógora volt.

Gyakorlati életbölesei elveket hirdet azzal az általános panasszal szemben, hogy életünk rövid. Szerinte mi magunk rövidítjük meg életünket, mert hiszen, ha helyesen használjuk föl, elég hosszú az. Természetesen rövid azonban, ha nem magunknak, hanem másoknak élünk, ha úgy élünk, mintha soha meg nem kellene halnunk, ha szenvedélyeink rabjai vagyunk, az időt semmibe se vesszük, elhalmozzuk magunkat foglalkozásokkal és mégis semmittevésben élünk. Igazán az él, aki a bölcsélet tanulmányozására szenteli életét, mert ez soha el nem múló javakkal foglalkozik. A bölcsék nem rabolják el tőlünk éveinket, sőt még a magukét is a mieinkhez csatolják s megmutatják nekünk a halhatatlanságra vezető utat.

Paulinust is arra inti tehát, hogy pihenjen meg már valahára igazán s jelen hivatalos foglalkozását szembeállítja a bölcsélet tanulmányozásával.

L. Annaeus Seneca : Paulinushoz : Az élet rövid voltáról

I. Paulinusom, a halandók jó nagy része panaszkodik a természet szűkkeblűségére, hogy arasznyi létre születünk, hogy ez a nekünk adott idő oly gyorsan, oly rohamosan fut tova tőlünk, hogy az élet a legtöbb embert, csak rendkívül kevés kivétellel, épen az élethez való készülés közben hagyja cserben. S e fölött az általánosan annak tartott baj fölött nemcsak a nagy tömeg és a műveletlen köznép szokott siránkozni. Híres emberek száját is nyitotta panaszra ez állapot. Innen ered az orvosok ama legnagyobbikának e fölkiáltása: „Az élet rövid, a művészet örök“. Innen származik a természettel pörlekedő Aristotelesnek az a bölcshez egyáltalán nem illő pörbeszállása, mikor így nyilatkozik: „Igazságtalanul kedvezett a természet annyira az állatoknak, hogy ők öt vagy tíz évszázadig is élnek, az embernek pedig, aki oly sok nagy dolgra született, oly igen közeli határt szab“. *Nem időnk parányi, hanem mi fecsárlünk el belőle sokat.* Elég hosszú az élet s a legnagyobb dolgok végbevételére bőven van számunkra kimérve, csak az egészet jól használjuk föl. De mikor már bujálkodásban, lustaságban tova foly, mikor semmi jóra nem fordítjuk, mikor a végső szükség szorongat bennünket, csak akkor érezzük, hogy elfolyt az, aminek folyását észre sem vettük. Így van az: nem mint rövidet kaptuk az életet, mi tettük azzá; nem koldusai, pazarlói vagyunk. Valamint ha hatalmas, királyi vagyon rossz gazda kezére kerül, csakhamar semmivé lesz, a bármily szerény pedig jó gazda kezén, okosan használva növekszik: épen úgy életünk, ha helyesen osztjuk be, messzire terjed.

(Folyt. köv.)

IRODALOM.

— **Hitünk hősei a XVI-ik században,** a „Házi Kincstár“ XIV-ik kötete, írta Pruzsinszky Pál theol. tanár. Az „Előszó“-ban a „Házi Kincstár“ történetét érinti röviden szerző, mely után könnyed, népies és vonzó előadásban következő történeti eletrajzok találhatók: „Az ige örök“, „Szétteltekintés“ és „Az ige hirdető“ áttekintésül szolgálnak a korviszonyok megismerésére. „Az evangéliom fáklyájának szét-hordozója“ Dévay Bíró Mátyásról; „A török rab-ságot viselő ige hirdető“ Szegedi Kiss Istvánról; „Az első iskolaalapító“ Nádasdy Tamásról; „A zsoldáros ige hirdető“ Sztáray Mihályról; „Az első polemikus“

Ozorai Imréről; „A Magyar Kálvin“ Méliusz Peter-ről; „A bibliafordító ige hirdető“ Károlyi Gsápárról szól. Mindegyiknél, mint látható egy-egy jellemző vonás adja meg a címet, amelletts persze megfelelő kortörténeti keretekbe állítatnak mindenkor belé az elbeszélések hősei. Természetesen folytatni kell a még elmaradtak pótlásával a megkezdett vállalkozást. Tanulságul s jellemképzésre egyaránt hasznosak egyháztörténetünk nagy alakjairól az ilyen ismertetések.

— **A Magyar Tud. Akadémia Sámuel-díjának** sorsa közelebből érdekel bennünket, mert egyik legkitünőbb munkának a Sarkadi Nagy János debreceni végzett bölcsészethallgató műve találtatott.

— **Kemény Zsigmond,** a nagy regényíró és publicista születésének századik évfordulóját a Kisfaludytársaság közgyűlésén ünnepelte meg, az „Alvinczi Kemény Zsigmond Olvasókör“ pedig országos gyűlést rendezett, hogy e nagy emberünk nevét emlékkövel örökítse meg. Az adományok Benedek Károly református espereshez, az „Alvinczi Kemény Zsigmond Olvasókör“ elnökéhez küldendők. Méltó kegyelettel kell minékünk is e nagy emberünkről megemlékeznünk.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **A debreceni nagy napok.** Szeptember és október hó folyamán nagy napjai lesznek Debrecennek. Az Orle és a MPIT szeptember hó folyamán nálunk tartják meg évi nagy gyűléseiket. Két hét múlva ugyancsak ide jön a magyar jogászvilág és a magyar bírók és ügyvédek és a közélet jelesei. A tanárok nagy gyűlése, S. Szabó József szép imádsága, Dóczy Imre elnök megnyitója, még inkább főgimnáziumi avató beszéde s az új épület csodái, az Antigone előadása pedig most is foglalkoztatják lelkeinket. Még most is ez események hatása alatt állunk s már is készülünk kell a lelkészek és theológiai tanárok, az írók és tudósok, a méltóságok és pártfogók, a protestáns egyházi és közélet kitünőségeinek elfogadására. Debrecen régen az ország legnépesebb városa és egyszersmind a protestantizmus központja volt. Budapest, a főváros régen háttérbe szorította, népesség dolgában Szeged és Szabadka is elébe kerültek. Mint legnagyobb magyar protestáns s különösen kálvinista várost azonban még mindig az első hely illeti meg. A fiatal Budapest itt is nagyon előtérbe lép, de itt Debrecennek régebb jogai vannak s kedvezményezettebb helyzete. Ez a kálvinista Róma, ide kell jönni azoknak, akik minket, kálvinista magyarokat természetes környezetünkben, otthonunkban mag akarnak ismerni. Ez

a cél hozza a két nagy tábor s az új nagy intézmények. Ezek az egyetem, a Kálvineum és a szanatorium. A vendégek fogadására dr. Baltazár Dezső püspök elnöklete alatt népes értekezlet gyűlt össze f. hó 26-án és határozott. Megalakította a fogadó, rendező nagy bizottságokat. Bölcsen és okosan intézkedett. Akik Debrecenbe szándékoznak, akik a magyarság itteni megmozdulását, a magyarság nagy dolgait meg akarják látni, bátran jöhetnek. Lesz mit látniok. Tárt karokkal várjuk őket.

— **A debreceni kir. tábla új elnöke.** Azok között a fontos állami intézmények között, amelyekhez alkotmányos korunkban Debrecen hozzá járhatott, legfontosabb a királyi tábla. Az egyéb országos osztózkodásokból nekünk, Debrecenieknak, nagyon kevés jutott, ezt legalább megkaptuk s a legnagyobb tisztelettel és érdeklődéssel vesszük körül. Így vettünk részt az új táblai elnöknek: Igyártó Sándornak a beiktatásán is. Debrecen városnak, Hajdu megyének s a tábla területén levő törvényhatóságoknak a kitűnőségei mind megjelentek ez alkalomra. Legtöbbször voltak a debreceniek s azok élén a mi püspökünk dr. Baltazár Dezső, ki végzett tanulmányai folytán a jogász világban is népszerű. A felszólalások közt ő is méltányolta az új táblai elnök érdemeit. Igyártó Sándor régi ismerősünk nekünk debrecenieknak, régen megtanultuk őt tisztelni és szeretni. Figyelemmel kísérjük szép pályáját és örömmel köszöntjük őt ezen a szép díszes polcon, hová saját érdeméből küzdte fel magát. Felküzdte úgy, hogy övét (szegény atyafiait) el nem hagyta, hitéhez, magához hű maradt. Birja minden jók nagyrabecsülését. Birja még sokáig, szívből kívánjuk.

— **Őszi gyűléseink,** mint értesülünk, következő sorrendben tartatnak: szept. 29-én d. u. 3—5 órákor választmányi gyűlés az ORLE. részéről; 5—7 órákor „Prot. Irod. Társaság” választmányi gyűlése. Szept. 30-án d. e. 8 órákor közös istentisztelet, melyen dr. Tüdős István püspök imádkozik, Geduly Henrik püspök prédikál. 9 órákor a főiskola dísztermében tartja meg a Prot. Irod. Társaság a maga közgyűlését. Délután 1/2 órákor kirándulás Hajduböszörménybe, a Kálvineum épületének megtekintése s felszentelése céljából, honnan este visszaérkezés. Október 1-én d. e. 9 órákor az ORLE közgyűlése, d. u., valamint okt. 2-án d. e. és d. u. belmissziói kurzus később megállapítandó program szerint. Hisszük, hogy úgy tartalmilag, mint külső formájában szépet, nagyot fog mutatni az a protestantizmus, mely szellemi fejlődésének formailag legmagasabb fokát épen a debreceni egyetemen ünnepli.

— **Felhívás és szíves kérelem!** Bizalmasan és szívesen kérem a nagytiszteletű Esperes urakat, az ORLE egyházmegyei megbízottait, hogy a kezeik-

hez befolyt tagsági díjakat úgy a múlttól, mint a folyó évről címekre beküldeni méltóztassanak. Azon tagokat, kik hátralékban vannak, vagy még a folyó évről nem fizettek, szíveskedjenek felhívni, buzdítani, hogy akár Nagytiszteletűségtek útján, akár közvetlenül hozzám tagdíjaikat legkésőbb július hó 15-dik napjáig beküldeni ismerjék kedves kötelességeiknek. Kongrua és korpótlék is jó július 1-én, az ORLE tagdíj a fizetnivalók között legyen az első lelkésztrásaim szemében és szívében. Atyafiságos szeretettel és tisztelettel vagyok Debrecen, 1914 június 16. *Hajdu Zsigmond*, az ORLE és Kálvineum pénztárnoka.

— **Az 1914—15. iskolai évi esküdték:** Szombathy Imre szénior, Nagy Jenő segédtanár, Nagy Zoltán kontraskriba, Földváry Sándor (4. jh.) internatusi esküdt. A háznagyi esküdt megválasztása egyelőre elmaradt.

— **Halotthamvasztás.** Kemény Dezső dr. gálszécsi ügyvéd az első magyar krematórium céljaira 150,000 koronát hagyományozott. A hagyományt az a magyar város kapja, mely az első krematóriumot felépíti. Az elhunyt ügyvéd izraelita volt, később azonban felekezetenküli lett. Földi maradványait végrendelete értelmében a drezdai krematóriumban hamvasztották el. Ha tíz éven belül Magyarországon krematórium nem épül, az összeget kamatostól *szabadkőműves páholyok* kapják. Debrecenben már régen felmerült a krematorium eszméje s maga a város akarta azt megépíteni. Most itt az alkalom.

— **A főváros és katolikus iskolák.** A főváros a Zuglóban nagy területet vett parcellázás céljából gróf Andrássy Gézántól, amelyet azonban magas áranál fogva nem tud eladni. A *Szent-Benedek-Rend* e területből összesen 6100 négyszögölyni ingyen telket kért egy építendő főgimnázium, rendház, templom és internátus építésére. A főváros ezt a kérelmet teljesítette azzal a kikötéssel, hogy a rend három év alatt köteles lesz az építkezést végrehajtani. A II. ker. érseki főgimnázium azzal a kérelemmel fordult a fővároshoz, hogy tekintettel arra, hogy létesítésekor a főváros nem segélyezte, most utólag egyszersmindenkorra 100,000 korona építési segélyben részesítse. Egy albizottságot küldött ki a közoktatásügyi bizottság, amely a gimnáziumot a segélyezésre méltónak mondotta s így az építési segélyt megszavazták azzal, hogy ezt az összeget a gimnázium tíz éven át évi tízezer koronás részletekben kapja meg.

— **A téli araszoló lepkék irtása.** A gyümölcsök legveszedelmesebb ellensége a téli araszoló lepkék hernyója. Különösen, mert a rügyeket támadja meg s ezután az ezekből fejlődő virágokat teszi tönkre. Májusban már a leveleket pszuttítja s ha még marad valami a termelésből, az araszoló lepke-hernyók azt

is kikezdik. Két-három év alatt magát a gyümölcsfát teljesen tönkreteszik. Hogy miként védekezzék a gazda, vagy gyümölcskertész ez ellen a kártékony pille és hernyó ellen, erre megtanít a m. kir. rovar-tani állomás (II. Intézet-utca 1.) „Utmutató a téli araszoló lepkék irtására“ c. kiadványa. A füzetet bárki ingyen megkaphatja.

— **Pondera numerentur.** E cím alatt Vásárhelyi L. óraljaboldogfalvi lelkész megható rajzát adja a küzdelemnek, amit mi családok papjaink ama paizsos férfiúval folytatnak és új fizetésrendezést sürget. (De nem mondja meg, hogyan tervezi azt?) Levelének idevonatkozó része így hangzik: „Régi, bevett szokásom szerint, a lehető legaprólékosabb pontossággal számadási naplót vezetek. Az 1913-ik évnek összegezése ez: *Gyermekekre*: 1 jogász, 2 nagy leány! Kicsi: 2363 K 59 f, *reám s nőmre* 1140 K 82 f. *Ház-tartásra* 1633 K 47 f. Összes: 5136 K 88 f. Evvel szemben rendes papi fizetés 1600 K + 800 korpótlék. S a hiányt ki kellett szerezniem. Isten megsegített rá. De minő módon? Csodálatosan, kivételesen. Ime ilyen a tüköre egy 29 éve szolgáló négy gyermekes papnak. Azért mondtam négyet, mert az ötödik már szintén munkás az Úr szőlőjében. S így itt tekintetbe nem jön. Még nagyobb számok jöttek volna ki, ha az én „mindenes“ és a feleségem „mindenesné“ munkáját is, ami két szükséges munkaerőt jelent, értékeltem volna. Hát még ha némi nemes szórakozásra is adtunk volna ki, illetve adhattunk volna. De arról szó se lehet. Mikor pl. a cselédrovatba víz-hordóknak évi 144 koronát kell felvenni, mert annyiba kerül a vízünk, 18 éve nem voltunk színházban. De vagyunk rabjai az életnek. De miért? Mert gyermekekkel áldott meg az Isten. S ezeket mívelt emberekhez hasonlóan kívántuk s kívánjuk felnevelni. Én nem lámentálás okából írok e felét. Ez csak bevezetése annak, amin rágódom, hogy a papi státusnak gyökeresen más módon kell a díjazását rendezni. Fel-tétlenül úgy, mint akármiféle más pályán, ahogy van. T. i. successive minden papi állás fizetése, tehát a legelrejtettebb kis faluban is, felemelkedjék addig a magasságig, ami átlag az egyetemi végzettségű hivatalnokoké. Hisz a pap is az. Akármily benső tűz hajtja az ifjút e pályára, ebből meg is akar élni. Világért sem bántom az egyházak azon ősi jussát, hogy mindjárt kezdetben ne adjanak papjuknak kuriai bírói fizetést. Csak azt akarom, hogy a legkisebb egyház papjái is 2400 kezdőfizetés, korpótlék s családi pótlékkal rendre-rendre kinőjje magát.

— **A becsület védelme.** Az igazságügyi miniszter június 5-én nagyfontosságú törvényjavaslatot terjesztett be a képviselőházhoz alkotmányos tárgyalás végett, a becsület védelméről.

Ez a javaslat elsősorban pontosan meghatározza

a rágalmazás és becsületsértés fogalmát és azokra a büntetést felemeli. Körülbelül úgy a fogházbüntetést, mint a pénzbüntetést is az eddiginek kétszeres mértékére emeli fel. Ujítás, hogy a *becsületsértésért* is bizonyos esetekben fogházbüntetés jár, ha a sértés durva módon követtetett el, avagy a törvényben meghatározott személyek ellen, vagy aljas okból.

Minket közelebből érdekel a törvényjavaslat 3., 4. és 5. §-a, mely így szól:

3. §. A rágalmazás büntetése *hat hónapig terjedő* fogház és négyezer koronáig terjedhető pénzbüntetés.

Nyolc naptól *egy évig terjedhető fogházbüntetés* és száz koronától hatezer koronáig terjedhető pénzbüntetést kell alkalmazni;

1. ha a cselekményt sajtó útján, vagy egyébként nyilvánosan követték el,

2. ha törvény által alkotott testület, bizottsága, vagy tagja, hatóság, közhivatalnok, törvényesen *bevett vagy elismert vallásfelekezet lelkésze a sértett és a sértés hivatásuk gyakorlására vonatkozik,*

3. ha a cselekményt aljas indokból követték el,

4. §. A becsületsértés büntetése négyezer koronáig terjedhető pénzbüntetés.

Ha a sértés feltűnően durva, úgyszintén a 3. §. *második bekezdése* szerint minősülő esetekben a büntetés *hat hónapig terjedő fogház és hatezer koronáig terjedhető pénzbüntetés.*

5. §. A rágalmazás büntetése nyolc hónaptól *két évig terjedhető fogházbüntetés* és száz koronától nyolcezer koronáig terjedhető pénzbüntetés, ha a cselekményt a 3. §. *második bekezdésének 2. pontjában* említett testület, bizottság, vagy *személy ellen hivatásuk gyakorlására vonatkozólag sajtó útján követték el.*

Ugyanezekben az esetekben a becsületsértés büntetése nyolc naptól *egy évig terjedhető* fogház és száz koronától hatezer koronáig terjedhető pénzbüntetés“.

Örömmel látjuk a javaslatban azt az igazságos és jogos elismerést, hogy az elismert és bevett vallásfelekezetek lelkészei a büntetőjogi védelem szempontjából a *köztisztviselőkkel egy szempont alá helyeztetnek.* Ezt a javaslat indokolása ki is emeli a következőleg:

„Az a rendelkezés pedig, amely szerint a törvényesen bevett, vagy elismert vallásfelekezet lelkészének becsülete a közhivatalnok becsületével egyenlő védelemben részesül, e hivatás közérdekű jelentőségének elismerése“.

— **Az okányi temető.** Okányban pár esztendő óta nem lehet a halottakat rendesen, emberséges módon eltakarítani. Az ötvenes években nyílt meg a falu végén kis domb oldalán a temető. Eljárt az idő, a tatárképű kemény okányi kurucok sorában sűrű rendet vágott a kaszás, sokféle betegség, járvány pusztított, kolera is járt s a domboldalt szépen körülvették keresztel, fejfával, úgy, hogy 1910-ben

megtelt a temető. Az okányi előljárásnak meg a református egyháznak nagy gondot okoztak a halottak, mivelhogy a községnek nincs egy tenyérnyi földje se, ami a halottak elkaparására alkalmas volna. A talaj rossz, feladja magát rajta a szék, az ásó nem fogja. Csak a község földesurának: Schwarz Józsefnek van a temető szomszédságában olyan földje, amit használhatnak. De a földesúr hallani se akart róla, hogy a kért területet eladja, vagy átengedje. Az ezer holdból, ha egyet elvesznek, már nem ezer hold többé. Mit volt tennie, az előljáróság meg az egyház a megyén instanciázott s addig is úgy intézkedett, hogy a halottakat temessék a sírok közé. Majd csak teremt valahogy rendet a vármegye. Minthogy közben nem lehetett a halállal fegyverszünetet kötni, az okányi magyarok a sírok közt is felástak minden helyet. Most aztán már egy gyerek koporsónak való gödröt se lehetett vájni, pedig a kanyaró meg ugyancsak nagy rontást tett az okányi aprószenetek között s a földesúr még mindig hajthatatlan volt. Fei kellett hát ásni a régi sírokat s egy-egy régi elkorhadt koporsó tetejébe rakták az újat. A rozzant öreg sírok mind egy-két három új lakót kaptak s az ásó már igen mélyen kezdett járni. Végre a vármegye határozott. Schwartz József földjének kisajátítását elrendelte, a miniszter a határozatot jóváhagyta. De ennek dacára még ma sincs új temető és Okányban az emberséges földesúr miatt ma is egymás háttára temetkeznek az emberek. Derék földesúr! ez úgylátszik nem akar meghalni, vagy legalább is nem akar az okányi temetőben feküdni.

— **Rossz kilátások.** Az utóbbi napokban előfordult nagy esőzések méltán eltompították az ország gazdasági köreinek ama kis reményét is, amelyet az időjárás megfelelő alakulásához fűztek és miután a mezőgazdasági állapot kedvezőtlen helyzetében csakis ily módon véltek javulást elérni, ma már megállapítható, hogy ily javulásra számítani aligha lehet. Az ország számos körzetén nap-nap után nagy esők járnak, amelyek sok helyütt felhőszakadás alakjában jelentkeznek és az eső igen sok területen ledöntötte a lábön álló gabonát is. Ez egymagában még veszélyt nem jelent. De viszont kétségtelen, hogy az árvizek által elöntött területeken alig van remény arra, hogy megfelelő termés kerüljön aratásra. Ily körülmények között a helyzet ismét sokkal rosszabb, mint ezelőtt egy héttel volt. És így aggodalommal tekinthünk az aratás elé. Nyitott kérdés marad most az, hogy a sűrűn fellépett rozsdá mennyiben terjedt az esőzések alatt, mert ellenkező esetben egy időváltozás még lényeges változásokat idézhet elő. Hivatalos termőbeclés szerint, a vetés mai állásából nagy, mintegy 12—15 millió métermázsa búza lesz a hiány, mit külföldről kell beszerezniük.

— **A nagybányai templomalap.** A nagybányai református egyház templom-alapjára özv. Horváth Pálné 400 (négy száz) koronát, Sz. A. 20 (húsz) koronát adományozott. A kegyes adakozóknak ehelyütt is hálás köszönetet mond a presbyterium nevében *Sollész Elemér* lelkész.

— **Vallásitanítás az iskolában.** E cím alatt hosszú, elkeseredett vita indult meg, melybe mi is bele akarunk szólani. Hogy ezt tehessük, leközzöljük az ú. n. békési határozatot, mely e per alapokmánya és kiindulási pontja. A határozat, melyet a Békésvármegyei Általános Tanítóegyesület hozott, a következő: I. Akciót indít az egységes népoktatási törvény megalkotása érdekében. E célból megkeresi a Magyarországi Tanítók Országos Egyesülete vezetőségét, hogy már a legközelebbi szövetséggyűlésén tegye a kérdést megvitatás tárgyává. Indítson erélyes országos akciót — az ország nagyobb városaiban vitaestéket rendezve e kérdéstről — és mielőbbi törvénybe iktatását minden eszközzel szorgalmazza. Az új népoktatási törvény a modern Magyarország megteremtése érdekében a következő főbb elveken épüljön fel: 1. A népoktatás az egész vonalon államosítandó. A magyar nyelv produktívabbá és intenzívebbé tételét jó taneszközökkel s a tanuló méltányos pótdíjazásával kell fokozni s elérni azt, hogy Magyarország minden nem magyar anyanyelvű honpolgára a népiskola elvégzése után tökéletesen beszéljen magyarul, hogy mindannyian, kik e hazában lakunk, megérthessük egymást. 2. A felekezeti hittan az iskolából az egyházak körébe utalandó. A népiskolában világi tanítók által általánosan emberi erkölcsstan tanítandó. 3. Az iskolába való járás szigorúan keresztülviendő. A mindennapi tankötelezettség nyolc évre s teljesen ingyenessé teendő. A népiskolai növendék ingyen tankönyvvvel és taneszközzel látandó el. Tizenöt éves korukig a gyermekek mindennemű kenyérkereseti munkától törvényileg eltiltandók. 4. A tanítói pályára a nyolc középosztály fölé emelt kétesztendei, leginkább gyakorlati irányú tanulmány képesítsen. A tanítóképzés is teljesen államosítandó. 5. A tanítók fizetése a megfelelő végzettségű állami tisztviselő fizetésével egyenlősíttessék. 6. Az új tanterv elkészítésénél a természettudományi tárgyakra nagyobb súly fektetendő. — II. Nyugdíj tekintetében a VII. egyetemes gyűlés határozatának igyekszik érvényt szerezni. És mindaddig, amíg ez a fontos kérdés közmegelegedést keltőleg törvényes elintéztést nem nyer... minden gyűlésen tárgyal erről. III. A pragmatika megalkotásában sarkalatos elvnek tekintti a tanító a polgári elvnek a biztosítását. Fegyelmi vétséget csak a tanításban való hanyagság, vagy a növendékekkel tanúsított durva bánásmód képezzen. Igazgatóvá

az nevezendő ki, aki 10 esztendei tanítóskodás után a folyton fejlődő pedagógiai tárgyakkól és az adminisztrációs teendők ismeretéből vizsgálatot tesz. Szakfelügyelő is csak ilyenekből nevezhető ki. A szakfelügyelők külön vizsgálat letétele s összesen 15 esztendei tanítói szolgálat után... nevezhetők ki tanfelügyelővé. A tanító minősítési táblázata minden évben neki elküldendő, aki arra észrevételeit, kifogásait megteszi. Az esetleg sérelmesnek tartott pontokra vizsgáló bizottság kiküldését kérheti. A bizottság, amely három, a megyei tanítógyűlés által titkos szavazással választott tanítóból áll... a sérelmesnek talált pont sugalmazóját s az illető tanítót is meghallgatja. A minősítési táblázat szükségesnek tartott helyesbitésére előterjesztést tesz. A minősítési táblázat a bizottság előterjesztése értelmében helyesbitendő. *b) Fürst János* indítványa: A Békésvármegyei Általános Tanító-Egyesület közgyűlése kimondja, hogy a közoktatásügyi minisztert arra kéri, rendelje el a minősítés megejtésére kiadandó utasításban, hogy minősítés céljából a kir. tanfelügyelő vagy helyettese, avagy más illetékes iskolátogató által a tanulókhöz intézett kérdések írásba foglaltassanak és általa aláíratassanak. A minősítés felülvizsgálása alkalmával egy vegyes bizottság működjék közre, melynek egyik tagja a vármegyei tanító-egyesület által választott tanító legyen. Keressék meg a Magyarországi Tanítók Országos Szövetségének elnöksége, hogy ezen határozatnak illetékes helyen érvényt szerezni igyekezzenek.

— **A vizsgák.** E héten volt az ítélet idő a természetben (itt Debrecenben 3 fellegszakadás egy héten!) s e héten folytak le mindenütt az országban a súlyosabb vizsgák. Itt Debrecenben, csak nálunk 1 gim. érettség, 2 képesítő és a megszámlálhatatlan akadémiai szigorlatok és alapvizsgák. Ez utóbbiakon már észlelhető volt az az idegesség, mely az utolsó félévben tanárt és tanítványt hatalmába kerített. A két képesítő vizsgára 100-on felül jelentkeztek, de csak 84-en állottak. Ezekből is elesett, vagy visszalépett 2. A többiek közül is elbukott a fi-képezdén 5, a női tanítónők közül 1. Szépen sikerült az új főgimnázium első érettségije: 54 közül jeles 16, 1 tárgyból bukott 3. Különösebben jól ütött ki a történelem, melyből 24 a jeles érett. Az érettségi vizsgálaton dr. Baltazár Dezső püspök elnökölt, aki az elért eredménnyel nagyon meg van elégedve.

— **Új orgona.** Jászkarajenő (Pest megye) község a temploma részére egy új orgonát rendelt Ország Sándor és fia rákospalotai-újfalui (Budapest melle orgona- és harmoniumgyáros cégnél. A mű 6 szülő és 2 mellékváltozattal, a legújabb csőrendszer szerint készül.

— **Doktorátus.** Györe János a máramarosszigeti református liceumi főgimnázium tanára, „*Abonyi Lajos pályája*” c. értekezése alapján, a magyar irodalomtörténetből és ókori művészettörténetből, a kolozsvári tudományegyetemen *bölcsészeti doktori oklevelet nyert.* — Szívesen üdvözljük a szigeti liceum e törekvő, derék tanárát.

— **A Diszítő Művészet** most megjelent 6-ik száma az iparművészeti oktatás kérdésével foglalkozik. 250 képben mutatja be miként kell felkészülni rajzbelileg a diszítő művészeti tevékenységre és a kitarító tanulás miként vezet a kész butor, szövött, himzett, batik, könyomdai, freskó, ötvös, majolika, szobrászati, grafikai stb. munkákhoz. Ugyanez a szám a hasznos tudnivalók s az izles iskolája rovatában irányítást nyújt technikai és művészeti szempontból. Szerkesztői mondanivalóiban a közönség szakszerű kérekezősködésére ad feleletet. Vasalással lemásolható gazdag mintatára pedig közvetlenül felhasználható mindazok által, akik díszítő művészettel kedvtelésből, vagy kenyérkerestből foglalkoznak. A második fél-évre elő lehet fizetni 7.50 koronáért, egész évre 15.— koronáért minden könyvkereskedőnél és a kiadóhivatalnál, Budapest, V. Rudolf-tér.

Elszámolás a néh. dr. Balogh Ferenc mellszobrára alulírottánál bejött adományokról.

Dr. Tóth Lajos debreceni jogakadémiai dékán gyűjtése: Dr. Tegze Gyula, dr. Haendel Vilmos, dr. Tóth Lajos, dr. Kovács Gábor, dr. Bacsó Dezső, dr. Jászi Viktor 10—10 K. Összesen: 60 K. — Karai Sándor debreceni ref. főgimn. igazgató gyűjtése: (az adakozók neveit nem közölte). Összesen: 50 K. — Futó Zoltán békéscsaba e.-m. esperes gyűjtése: Futó Zoltán, Szabolcska Mihály 10—10 K, Sebestyén Béla, dr. Bán Zsigmond ügyvéd, Pap Imre, Gacsal János 5—5 K és még 10 f. Összesen 40 K 10 f. — Dicsőfi József debreceni ref. lelkész gyűjtése: Dr. Baltazár Dezső 10 K, Dicsőfi József, Könyves Tóth Kálmán, Szele György, Jánosi Zoltán, Uray Sándor 5—5 K. Összesen: 35 K. Görömbei Péter középszabolcsi egyházmegyei esperes gyűjtése: Görömbei Péter, Vitéz Ignác 3—3 K, László Gyula, Tárca Géza, Vass János, Tomory Dezső, Szabolcsi egyház. Kálmán Dezső, Pataky László 2—2 K, Szilágyi Imre 10 K. Összesen: 30 K. — R. Kiss István debreceni bölcsészeti akadémiai dékán gyűjtése: (adakozók neveit nem közölte). Összesen 25 K. — Nagy Béla sárospataki theol. akadémiai dékán gyűjtése: Novák Lajos theol. tanár 5 K, Harsányi István főgimn., Nagy Béla, Radácsi György, dr. Rácz Lajos, Rohoska József, Márton Sándor theol. tanárok, dr. Szabó Sándor jogtanár 2—2 K, dr. Buza László, dr. Meczner Béla, dr. Trócsányi József jogtanárok, 1—1 K, összesen 22 K, levonva belőle a gyűjtő szolga részére adott 1 K-t. Összesen: 21 K. — Dr. Imre Lajos h.-m.-vásárhelyi ref. főgimn. igazgató gyűjtése: Pap Imre lelkész, Bányai Sándor vallástanár 5—5 K, Oláh J. nyug. tanár 2 K, dr. Imre Lajos 3 K. Összesen: 15 K.

Pályázat.

A sárospataki református főgimnázium igazgatótanácsa az 1914—15. iskolai évre pályázatot hirdet egy helyettes tanári állásra. Pályázhatnak *mennyiség-tan-, tarmészellan-szakú* református vallású tanárok, vagy tanárjelöltek. A pályázathoz mellékelni kell: 1. érettségi bizonyítványt, 2. keresztelő levelet, 3. tanári oklevelet (vagy szakvizsgáról szóló értesítőt), 4. eddigi alkalmazásáról szóló bizonyítványokat, 5. a katonai kötelezettség levonására vonatkozó okmányokat. A megválasztott helyettes tanár egy évre alkalmaztatik; fizetése 2000 K és állását ez évi aug. 31-én tartozik elfoglalni. A pályázati kérvények beadásának határideje: július 10.

Sárospatak, 1914 június 24.

A főgimnázium igazgatósága.

Pályázat

A felsőbányai református egyház pályázatot hirdet az orgonista kántorsággal összekötött leánytanítói állásra.

Évi javadalom: 1. Készpénz az egyház pénztárból havi előleges részletekben 1012 korona. 2. 56 köbméter kemény tűzifa házhoz szállítva, melyből iskolája is fűtendő. Értéke: 200 korona. 3. Kézimunka tanításért: 80 korona. 4. Orgonista kántorságért: 240 korona havi előleges részletekben. 5. Stóla: mintegy 40 korona. 6. Tisztességes lakás házi-kerttel. Reménye lehet az egyházi jegyzőségért 120 (egyszáz-husz) koronára.

Szolgálati időhöz képest fizetékieskiegészítést az állam ad.

Köteletség: Az I—VI. osztályú leányiskolát tanterv szerint vezetni. Vasárnap 1 órát ismétlő iskolásokkal foglalkozni. Orgonistakántori teendőket végezni.

Kívánatos próba-orgonázás végett a személyes bemutatkozás.

Kérvények f. évi július 25-ig a református lelkeszi hivatalhoz adandók be. Az állást szeptember 1-én kell elfoglalni.

Felsőbánya (Szatmár m.), 1914 június 22.

Nagy Lajos,
ref. lelkész.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.
Munkatársak: Soltész Elemér, dr. Veress István.

A LEGOLCSOB B PERMETEZŐ ANYAG A

PROVINO

Hatása **TARTÓS.** Tapadása **KITŰNO.**

**Számos u adalmi szőlő-
ben ~~evet~~ óta bevezetve!**
**Ára: 50 kg-os ~~zsakok-~~
ban kg.-onként 54 fillér.**

Egyedüli beszerzési forrás:

„MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE”
BUDAPEST, V. ker., Alkotmány-utca 29. szám.

Különösen templomfestéseknél felhívjuk olvasóink figyelmét *Schuller* vállalatára Debrecen, Simonffy-utca 25. sz. Telefon 806. Költségvetés díjtalan.

Egyszerű és különleges gyártmányú zseb-, inga-, fali- és ébresztő-órák szakszerűen lesznek javítva, jutányos árban Apródinál, Debrecen, Szent-Anna-utca 2. szám.

BORIS FERENC SZÁMOLÓGÉPE

Rendkívül használható **számológépet** szerkesztett **Boris Ferenc** törökszentmiklósi tanító, mely míg egyfelől minden tudományos követelménynek megfelel s a tekintetben is nagy haladást képvisel az eddigi taneszközökhöz képest, másfelől teljesen leköti a tanulók érdeklődését s lehetővé teszi azt, hogy játszva tanuljon. A tanítónak a tanításnál könnyebbség, a tanulónak a tanulásnál gyönyörűség. Szabadalmazva, az egyházker. által elfogadva s többszörösen ajánlva van. **Ára teljesen felszerelve 32 K.**

Megrendelhető a feltaláló tanító úrnál Törökszentmiklóson, vagy lapunk szerkesztőségében és kiadóhivatalában Debrecen, Nyomtató-utca 9-ik szám.

